

Un cotxe gran. Malgrat que ara sembla que, com descriu gràficament Plascintar, “Romania comença a moure’s”, i que la propera entrada d’aquest estat a la Unió Europea, l’1 de gener del 2007, està generant força expectatives, el cas és que, de moment, no deixen d’arribar ciutadans d’aquelles contrades que, amb posat de turista més o menys convincent, més o menys tremolós, provenen de saltar els diversos controls fronterers (les xifres d’expulsions des de la Jonquera han viscut una progressió altíssima, els darrers anys, i els viatgers provinents de Romania han tingut els percentatges més alts: de les 29.288 realitzades en els primers quatre mesos d’aquest 2005, 21.370 han estat a ciutadans romanesos).

L’“efecte crida” encara funciona. I l’amplifica, potser l’ostentació que alguns compatriotes no s’estan de fer quan tornen al seu país, a visitar fami-

PERCENTATGE D’AL·LOCTONS RESPECTE A LA POBLACIÓ TOTAL				
	Població	Total al·loctons	% al·loctons població total	% al·loctons econòmics població total
Total estatal	43.197.684	3.034.326	7,0	5,7
Països Catalans*	12.311.668	1.238.586	10,1	7,7
Madrid	5.804.829	664.255	11,4	10,7
Eix Ebre – País Basc	3.890.916	275.284	7,1	6,7
Canàries	1.915.540	185.781	9,7	5,7
Restat de l’estat	19.274.731	670.420	3,5	2,4

*Sense comptar-hi Catalunya Nord, Andorra, França de Ponent o l’Alguer: les dades d’aquests territoris no han estat computades

Tal com expliciten les dades, i més enllà dels tòpics, la diversitat en la composició dels darrers fluxos migratoris arribats als Països Catalans és un fet. Tenir-ho present ha de permetre l’elaboració de polítiques d’inclusió adequades o la realitat sobre la qual es vol incidir. D’altra banda, i quant als percentatges d’al·loctons (persones que es troben en un indret diferent del de procedència), les dades constaten igualment la diferència que hi ha entre el nostre país i la major part de l’estat espanyol (llevat de Madrid, l’eix Ebre-País Basc i també de les Illes Canàries, per raons possiblement diferents): pretendre implantar polítiques unitàries és, també en el cas de la immigració, una qüestió que no respon a la realitat objectiva.

PERCENTATGES D’AL·LOCTONS / POBLACIÓ TOTAL (%)	
Illes Balears	14%
País Valencià	10,2%
Principat de Catalunya	9,4%

Font: Celestí Gimeno, UJI

liars i amics: “És difícil admetre que hagen pogut fracassar i n’hi ha que menteixen sobre la seua situació: és un transtorn típic de l’emigrant –destaca Angela Plascintar–. Alguns arriben als

seus poblets de muntanya dalt d’un cotxe gran, sense dir que potser l’han llogat expressament, o que, per tenir allò, en realitat fan una vida miserable. I expliquen històries. I no les poden desmentir

“Jo, a Romania, no hi vull tornar”

Té vint-i-un anys i explica, rient, com va sorprendre tothom, a Montserrat, a la Ribera Alta, on viu, trobar romanesos i gent del poble cridant, a l’uníson, com a advertiment, aquell alarminat “S’ha escapat un bou!” que sona igual en totes dues llengües “i significa el mateix”, aclareix. Ramona Balanescu, que estudia traducció a la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana, ja es va llançant a parlar català: “Vaig aprendre una mica d’espanyol a Romania, amb les telenovel·les que fan contínuament, subtítolades. Però quan vaig arribar aquí i la mare em va posar la televisió, em vaig quedar... Què és això? De tota manera, després de dues setmanes ja ho entenia: va ser molt ràpid.”

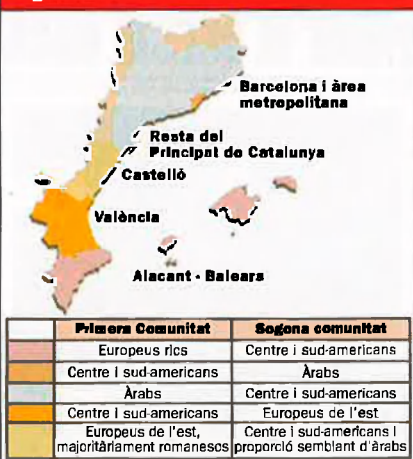
La història de Ramona és la de tants joves del seu país: el pare va fer cap primer al País Valencià, fa cosa de tres anys. Després, la mare i el germà. Passats sis mesos, ella amb la germana, en un viatge inacabable d’autobús: “Van ser quatre dies horribles.” Com bona part dels ciutadans que poden obtenir un visat Shengen, va arribar com a turista, per una de les diverses rutes que travessen les fronteres estatals, “i si una falla, vas per l’altra”. La qüestió és arribar: “On vaja la meua família, vaig jo, i a Romania ja no hi havia possibilitats de portar una vida normal i decent. El meu pare va marxar, primer, a Itàlia. El van expulsar. Va agafar una altra via i va arribar aquí. Casualitats de la vida, va trobar una amiga que coneixia de feia molts anys, i el va acollir. Funciona així: no és res planificat; l’únic que planifiques és eixir a l’estranger per viure millor. La resta..., mai no saps què pot passar.” Amb el temps, s’han anat establint: el pare “va treballar al camp, després a les taronges, en una pedrera, i ara, mira, en una empresa. La mare? En un xalet, netejant”.

Abans de parlar de xenofòbia, fa una pausa. I explica que, al principi, sí que va notar refús: “Jo he sentit allò de ‘no sóc racista, sóc ordenat: cadascú al seu país’. No sé si és qüestió de racisme, o de simple educació. De fet, de racistes, en som tots: els uns poc, d’altres més; els uns saben controlar-ho, d’altres, no.” I continua: “Però jo he après a passar de tot. Vaig a la meua marxa. Ara ja no tinc problemes.”

Ramona es vol quedar. Els pares, no: “Estan estalviant: quan vegin els fills bé, pensen fer-se una casa, allà. Però jo no me la passaré canviant sempre d’un país a un altre.” Vol fer vida aquí i, per això, prova de moderar el contacte amb avis i cosins i tanta família que és lluny: “Em fa mal i no vull estar com la meua mare, sempre pendent del que passa a Romania: ella pateix per nosaltres, ací, i per ells, allà.” I rebla, en un preciós valencià d’aires moldaus: “Jo, a Romania, no hi vull tornar.”

Els diversos "còctels" culturals i lingüístics als fluxos dels Països Catalans

quan algun parent els diu que també vol provar sort". I la roda gira. Fins a la frontera. O a la vida trista.

"En arribar ací, canvia tot". I els ulls d'aquesta dona que fa cara de saber-se defensar a la vida –i de la vida, potser, quan cal–, s'ombregen lleugerament. Explica que no n'hi ha prou a pensar que saps cinc llengües, que ets enginyer o informàtic o el que sigui: "Has d'entendre que tindràs el treball que no vulguen els d'ací". Plascintar va ser professora. I investigadora en meteorologia ("les tempestes i els fenòmens perillosos han estat la meua especialitat", riu). A Romania no li arribaven els diners ni podia mantenir dos fills a la universitat. Va venir, va decidir quedar-se i sabia a què fer: "li vaig dir al meu marit: guanyaré tres vegades més i faré el mateix que ja faig a casa, només que vosaltres no em pagueu!". I es va posar a treballar per a una senyora gran. D'entrada, per a un any, es va dir: "Però els anys són molt llargs, ací", fa, amb mig somriure.

De tota manera, i posats a trencar tòpics, Angela puntualitza que, malgrat la impressió generalitzada, "no tots els que hem vingut de l'Est tenim formació: per les enquestes que hem fet amb la Universitat Jaume I, sabem que la majoria són gent senzilla, acostumada a treballar dur, de pobles xicotets". D'aquests mateixos pobles de queden frapats pels cotxes lluents ("A Bucarest no impressionaries ningú, així", destaca, però). O dels que, ara, exporten noies per a la prostitució. La realitat és massa dura per parlar-ne sense que se li encongeixi el cor, i Angela la va desgranant amb aplom: "No hi ha poblet a

Fluxos migratoris: asimetria i diversitat

L'opinió de **Celestí Gimeno i Broch**

Hi ha determinats aspectes del flux migratori del qual som testimonis que no es diuen. D'antuvi, es repeteix constantment que "Espanya ha passat de ser un país d'emigració a un d'immigració" i l'anàlisi de la distribució d'al·lòctons demostra que aquesta afirmació és completament errònia. Té tan poc sentit com parlar, en el món actual, d'economia utilitzant mitjanes estatals i no reconèixer el paper creixent de les regions i els eixos econòmics. Així doncs, una anàlisi menys ideològica i, per tant, més científica seria posar al descobert que determinades àrees de l'estat han passat de ser àrees d'emigració a ser-ho (amb minsa intensitat, algunes) d'immigració, i que d'altres –entre les quals hi ha els Països Catalans– que sempre hem estat àrees d'immigració, continuem sent-ho, i doncs, per a nosaltres aquesta és la segona onada migratòria.

En segon lloc, quan es parla del tema molt poques vegades es fa la diferència entre al·lòctons rics i al·lòctons econòmics. Els primers procedeixen dels països rics, amb més renda que nosaltres. Molts d'aquests ciutadans són empresararis de treballadors amb nacionalitat espanyola i la problemàtica que presenten és nul·la des del punt de vista de les polítiques d'acolliment. De fet, els seus països d'origen estan intentant integrar-nos a nosaltres en els seus estàndards de benestar. No cal dir, doncs, que aquesta distinció rics/econòmics és una de les variables que els responsables de les polítiques migratòries han de considerar a l'hora d'avaluar correctament els recursos necessaris per a aplicar-les. La taxa d'al·loctonia no-econòmica als Països Catalans és del 2,4% del total. L'anàlisi detallada de les xifres revela que és el pes del factor turístic (àrees de segona residència) el que explica les diferències internes. Per altra banda, poques vegades es parla dels "còctels d'al·loctonia". Al nostre àmbit cultural, com a la resta de l'estat, tenim diversos models des del punt de vista del predomini d'unes o altres comunitats culturals i lingüístiques.

La importància pràctica d'aquests aspectes és fonamental: (1) els recursos estatals, als quals tenim dret, per poder desenvolupar les polítiques d'acollida necessàries han d'estar en proporció al pes que aquestes poblacions tenen als nostres territoris; per tant, és urgent una transferència de competències (i recursos) d'immigració des de l'estat a tots i cadascun dels territoris catalans per poder fer així polítiques més adequades als diferents entorns; (2) s'han de tenir en compte les diferències que hi ha a l'hora d'aplicar les polítiques d'al·loctonia: el principi de tractar de manera desigual els desiguals perquè puguin arribar a ser iguals s'ha d'aplicar a cada comunitat d'al·lòctons tenint en compte no sols el pes numèric sinó també el grau de divergència cultural, lingüística i d'integració al mercat laboral: no són un col·lectiu homogeni, per tant, no es poden practicar polítiques homogènies; i (3) des de la perspectiva dels Països Catalans –on tan bé coneixem, i patim, les polítiques de minorització cultural practicades des de posicions dominants–, tenim l'obligació moral i política de no jugar el mateix paper respecte als al·lòctons, i al mateix temps que hem d'exigir el coneixement de la nostra llengua i cultura hem de reconèixer els drets culturals i lingüístics dels quals són portadors: també tenen dret a conèixer la seva llengua i cultura, la qual cosa implica, entre d'altres, que les polítiques educatives han de reservar espais d'alfabetització i cultura a cadascun dels col·lectius als currículums escolars. Els drets no depenen pas del nombre d'humans que els posseeixen.

Doctor en Geografia. Exdirector de la Casa d'Espanya i de l'Institut Cervantes als Països Baixos. Professor de la Universitat Jaume I de Castelló

Romania que no tinga almenys un jove que s'ocupa d'aquestes coses, de buscar i enviar xiques cap ací. És molt dolorós. N'hi ha que vénen enganyades; d'altres, no. És molt difícil acceptar que perdem el més important: l'ètica, la dignitat". I es desespera, quan explica que no els pot oferir una alternativa, a les noies que ja són aquí "i no volen viure d'aquesta manera".

De fet, d'un temps ençà, afirma, la situació va essent cada vegada més difícil. De treball, no és senzill trobar-ne, i l'actitud oberta que mostraven els castellonencs anys enrere, vira devers recels o actituds obertaments xenòfobes. Fa cosa d'un mes es va fer pública la circulació d'una mena de cançó que atacava el col·lectiu romanès. Hi ha ha-

que ve a casa, és tan bona persona': no ho veus contradictori?". I continua: "Mira, jo comprenc que si ara m'ofereix per fer el teu treball amb la meitat del sou, no és que m'agafes mania: m'odiaràs per a tota la vida! A mi, i a tots. És important que en parlem, que es pugui regular".

I parlar, de fet, és el que proposen des d'associacions com ara l'AIPE. O escriptors castellonencs com ara Jordi Querol, que enllesteix una trilogia ambientada a Romania, en tres èpoques diferents (*No aixafaran el meu poble*, n'és el primer títol, publicat per Tabarca), amb la idea "que els xics d'institut d'origen romanès llegenden en català història del seu antic país, i que els d'ací puguin conèixer la realitat dels que aca-

Angela Plascintar, presidenta de l'AIPE: Investigadora en meteorologia, professora de Geografia, es va quedar a Castelló, l'any 1997, per treballar acompanyant una dona gran.

gut escàndol. Alguna detenció. A la presidenta de l'AIPE se li posa la pell de gallina quan explica com, els xiquets, que ja feia cosa d'un any que ho sabien, no n'havien dit res a ningú: "Per evitar-los patiment als pares. Ja ho veus: els xiquets han assimilat què significa ser immigrant.". I continua la reflexió: "És important que, quan vosaltres us n'heu adonat, del que passava, heu reaccionat. Jo no em vull defensar: de què ho hauria de fer? El cas és que hem d'assumir que ací hi ha xenofòbia, que la portem a dins i que pot eixir en qualsevol moment. I hem de treballar, junts, perquè això no passe. Molts critiquen 'els romanesos' però després et diuen que 'aquell que jo conec, o l'Adriana,

ben d'arribar". O professors com ara Josep Cristià Llinares, que des del col·legi Lope de Vega ha creat un *Diccionari valencià-castellà-romanès* de distribució gratuïta per provar de suplir les mancances de material docent amb què han de treballar. I per propiciar la mútua coneixença. De fet, com apunta Angela Plascintar: "el valencià i el romanès comparteixen més de 3.000 paraules! Pensa que Dàcia fou l'últim territori conquerit per Roma; la península Ibèrica, el primer, després de la mateixa Itàlia: tenim coses en comú. Som fills de Trajà: si vosaltres heu oblidat, nosaltres, de mica en mica, recordem".

Núria Cadenas

DIARI OGG / EFE

Sorpresa, sí, però perquè hom dubtava de la inclinació sexual de l'hereu monegasc, motiu de molta xerrameca i quantitat de faccès a la premsa del cor europea. Ara resulta que Albert, el Grimaldi fadrinot, és un "tio ben tio", si permeteu l'expressió. La primera a eixir a la palestra mediàtica ha estat la nena Jazmin Grace Grimaldi, de tretze anys, fruit de la relació del príncep amb la cambra nord-americana Tamara Rotolo. Poc després ho ha fet el nen de pell bruna Alexandre, de dos anys, resultat de la relació del Grimaldi amb l'hostessa de Togo Nicole Coste. La premsa ve farcida les darreres setmanes de tan sorprenents revelacions. Altrament, la notícia de l'hebdòmada passada ha estat que l'esposa de Felip de Borbó està embassada. El futur pare de la criatura s'afanya a declarar que l'encara no nat "reforçarà l'estabilitat institucional". Curiosa manera, veritablement, de festejar l'anunci d'un fill. I és que el feliç esdeveniment apareix just quan l'estat (el regne d'Espanya oficialitzat per Franco) es prepara per reformes d'importància cabdal, com els estatuts d'autonomia i la mateixa Constitució de 1978 que, veges tu!, margina les dones de la successió de la corona en benefici de l'hereu masculí. Ah! I al bell mig l'ocultació de la Pragmàtica Sanció de 1776, que serví a Joan Carles per conquerir el tron, el desplaçament de la